

Адасобленыя члены сказа і параўнальныя звароты (тэставыя заданні, 8 кл.) I варыянт

1. Азначце сказы з адасобленымі дапасаванымі азначэннямі: 1) Толькі недзе далёка на ўсходзе абзначылася светласць неба, але ноч, кароткая, летняя, ужо заканчвалася; 2) Калі пад'ехалі людзі, то са здзіўленнем убачылі, што Мікітка спакойны, вясёлы, нібы з ім нічога асаблівага не здарылася; 3) Лапінкамі чырванеў чабор, угрэты і духмяны на сонцы; 4) Потым крыніца цякла новаю вузкаватаю канаваю, з роўнымі і стройнымі алешынамі, з вадой, якая пахла жалезнаю рудою; 5) Збоку ціха паплыў нізкі бераг, з балотным хмызняком і шырокімі разлівамі вады.

2. Азначце сказы, у якіх выдзеленыя азначэнні адасабляюцца: 1) Снег цягнеў, і **нудны, беспрасветны** церусіў дождж; 2) Нават **зацярушаныя снегам** сосны здаюцца нейкімі іншымі – маленькімі, прысадзістымі; 3) На другі дзень, калі бацька і маці сядзелі на канапе, да іх падбег Толя **вясёлы, шчаслівы**; 4) Не ведаю, чым кінуўся мне ў вочы томік **у цвёрдым пярэстым пераплёце**; 5) Нейкі час яны не ведалі, што рабіць, і **ашаломленыя** стаялі на мяжы.

3. Азначце сказы з адасобленымі дапаўненнямі (знакі прыпынку не пастаўлены): 1) На галінках замест лісця віселі кропелькі вады; 2) У хаце было асабліва светла; 3) Пазней нічога ўжо не было акрамя ўспышак усё таго ж агню; 4) Першым пасяленцам асабліва моладзі старыя расказвалі пра безліч гусей і качак; 5) Сёння змоўклі нават сырыя вятры доўгай восені, якія штодня надакучліва шумелі ў галлі бярозы і секлі мне ў твар кроплямі дажджу.

4. Азначце сказы, у якіх на месцы пропускаў трэба паставіць коску: 1) Бярозка нясна пачувала волю, прастор, сонца і_ стоячы тут, сярод гэтых дрэў, ні з кім не гаварыла пра свае думкі; 2) Яны то_ гойдаючыся_ пырхаюць з дрэва на дрэва, то вылятаюць у поле; 3) Лідачка пакаштавала, скрывілася_ і, адсунуўшы ўбок талерку, пачала разглядаць малюнкi ў новым часопісе для жанчын; 4) Нарэшце ў дзверы звоняць, і_ паважна ступаючы хворымі нагамі_ маці ідзе адчыняць; 5) Ужо злязячы долу_ аступілася і_ збаяўшыся, што можа разбіць яйкі, упала.

5. Азначце сказы, у якіх выдзеленыя акалічнасці адасабляюцца: 1) Лявон плыў **не спяшаючыся**, але ўпэўнена; 2) Кожны раз **прачынаючыся** знаходзіў вачыма стрэлкі гадзінніка на заповітных рысках; 3) Я **не асабліва ўслухоўваючыся ў іх спевы** і то налічыў больш за дзясятка розных спевакоў; 4) Я не ведаю, калі ты адпачываеш: ты нават ясі **стоячы**; 5) Міколкавым сябрам надакучыла стаяць **склаўшы рукі**.

6. Азначце сказы з адасобленымі удакладняльнымі членамі: 1) Там, у Кіеве, святкаваў Уладзімір свой шлюб з Рагнедаю; 2) Мужчыны, ведаючы, што бяроза можа ўпасці, загадзя, вясною, усцягнулі барану на высокую маладую ліпу; 3) Яўген Галубовіч у гасцеўні свайго дома ў Кліўлендзе часцяком раскладваў на стала карту роднай Гомельшчыны і ўяўляў, што едзе ў цягніку; 4) Першы зборнік Я. Купалы, “Жалейка”, убачыў свет у знакамітай суполцы “Загляне сонца і ў наша аконца” ў лютым 1908 года ў Пецярбургу; 5) Жаваранак з песняю падымаўся на ўзлеску ў блакіт неба, вітаючы надыход новага дня.

7. Азначце сказы, у якіх ёсць параўнанні: 1) Выцякаў ручаёк з крыніц кіламетры за два адсюль, з-пад двух вялікіх, як горы, узгоркаў; 2) Рэдкія вываратні, выгінаючыся, нагадваюць дагістарычных жывёлін; 3) Супакойвала адно: вёсачка была як рукой падаць; 4) Раптам недзе за плячыма жоўтым полымем здрыганулася неба; 5) Сена на хаце было накладзена як не да самага вільчыка.

8. Азначце сказы, у якіх параўнальны зварот выконвае ролю выказніка: 1) – Глядзі, глядзі ў мяне, – сказала рэчка, – бо твая душа чыстая і празрыстая, як мая вада! 2) Як завадныя стракаталі конікі; 3) Грыбы ж былі маладыя, крэпкія, важкія, шапкі зверху чорныя, а спаднізу белыя, бы кужаль; 4) Варта было саступіць на некалькі крокаў з той пазіцыі, адкуль рысаваўся замак, каб ён распаўся, як дым; 5) Хлопцы, як мурашкі, абляпілі човен і з натужным крэткам пачалі спіхваць яго ў ваду.

Тэкст для заданняў 9, 10:

(1) Палкоўнік у адстаўцы Андрэй Сяргеевіч Кавалёў сышоў з дарогі і прысеў на бярозу, паваленую ветрам. (2) Бяроза была старая, з дуплом, вяршыня свежа бялела бяростамі, а камель быў чорны. (3) Абапал дарогі раслі такія ж бярозы, старыя, роўныя па росце і таўшчыні з паваленай. (4) Стаяў дзень позняй восені ціхі сонечны крыштальна-празрысты з высокім небам чыстым паветрам. (5) Апалае лісце бяроз бязважка ляжала на густой шчотцы азіміны, усцяж усёй дарогі.

9. Азначце сказы з адасобленымі членамі.

10. Пастаўце неабходныя знакі прыпынку ў 4-м сказе, падкрэсліце яго на членах сказа.

Адасобленыя члены сказа і параўнальныя звароты (тэставыя заданні, 8 кл.) II варыянт

1. *Адзначце сказы з адасобленымі недапасаванымі азначэннямі:* 1) Над вадою слаўся туманок, рэдкі, празрысты; 2) З люстэрка на Ліду зірнуў прыгожы круглы тварык з ямачкамі на шчоках, з пагардлівай усмешкай на вуснах; 3) За сталом, заваленым кнігамі, добра працавалася; 4) Ён шчасліва ўсміхнуўся майму адказу і паспешліва затупаў па вуліцы, у бітых валёнках, у ватных штанах і шапцы з ужо парэпаным чорным мехам; 5) У блакітнай сукенцы, з чырвонай стужкай у кучаравых валасах, яна нагадвала прыгожую ляльку.

2. *Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя прыдаткі адасабляюцца:* 1) І ім **дзецям** не трэба было хадзіць далёка па ліст, якім высцілалі печы, калі пяклі хлеб; 2) **Партызан** Сасноўскі праяўляў асаблівы клопат і цікавасць да праектавання помніка; 3) Ды і ў расійскім асяроддзі нашага земляка зразумелі і падтрымалі **як настойлівага шукальніка ўласна беларускага сэнсу ў кнізе гісторыі**; 4) І сведкай усяму гэтаму была толькі яна **дзяўчынка** і нібыта ўсё гэта адбылося дзеля яе; 5) Ганна **або Андрэіха**, як яе звалі суседзі па імені нябожчыка мужа, неахвотна і рэдка пераступала гэты звыклы абсяг.

3. *Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска:* 1) Нішто_ нават завіруха_ не спыніла намеру Васіля; 2) У засуху ж_ акрамя травы_ разараныя лужкі пачыналі зарастаць ваўчкамі і драсёнам; 3) Асабліва_ высокімі выглядалі яліны, хвоі, бярозы ; 4) Зрэдку пракідаліся і хвойкі, трапляліся_ нават_ кусты ядлоўцу; 5) Акрамя гэтых своеасаблівых якасцей_ ён вызначаўся багаццем светаадчування, прыгожымі пачуццямі, пывучым голасам.

4. *Адзначце сказы, у якіх перад злучнікамі (на месцы пропуску) трэба паставіць коску:* 1) Прыняўшы кнігі ад вучняў_ і пусціўшы іх на летні адпачынак, Лабановіч выйшаў на двор і абышоў пасаджаныя маладыя дрэвы; 2) Але аднойчы на работу прыбегла Аня_ і, адчыніўшы дзверы ў кантору, дала знак, каб я выйшаў; 3) Васіль збіраўся яшчэ раз паспрабаваць шчасця_ ды, нічога не злавіўшы, хлопцы вярнуліся назад; 4) У той бок вёў свежы след_ і, не завітаўшы ў хату, Андрэй накіраваўся па ім; 5) Аднойчы гарачым летнім днём малы Міколка ўзяў Грышкаву вудачку_ і, сабраўшы дзясяткі два сваіх сяброў, аб'явіў ім, што павядзе іх лавіць рыбу.

5. *Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя акалічнасці не адасабляюцца:* 1) **Нягледзячы на ўсе неспрыяльныя ўмовы** жывуць у душы вясковай жанчыны сотні і тысячы песень; 2) Апавядае казку бабка **не спяшаючыся**, мяняе голас, а нітка прадзецца і прадзецца; 3) Ляжа ён на высокую духмяную траву, падложыць рукі пад галаву і **не адрываючыся** глядзіць у неба; 4) Палюбаваўшыся баравікамі, Лабановіч **не спяшаючыся** прыступіў да збору; 5) Перабраўшыся гады тры таму назад з вёскі, яна па-ранейшаму не можа сядзець **склаўшы рукі** і даглядае суседскага хлопчыка.

6. *Адзначце сказы, у якіх удакладняльныя члены адасоблены правільна:* 1) Справа, за прыбярэжнай касой, віднелася невысокая града з дрэвамі і вёскай наводдаль; 2) Рэканструявалі вакзал, зрабілі тунэль, збудавалі новыя дамы там, за пуцямі, і тут, каля прывакзальнай плошчы; 3) Тут, пасля вяртання з мінскага астрога, у зацішшы родных мясцін знайшоў прытулак Я.Колас; 4) Тут, у алешніку, ён і заснуў, не чуў, як яго знайшла і перанесла ў хату маці; 5) На балоце, недалёка ад канавы рабочыя палілі агонь.

7. *Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска:* 1) На шырокіх і роўных_ як стол_ слупкіх палетках палавела жыта; 2) У горадзе Я.Купала расце_ як літаратар; 3) На самай граніцы ззяла_ як люстэрка_ стужка вады; 4) Калі я ўвайшоў у ягаднік, то ўбачыў: чарніц тут_ што расы; 5) – Сэрца маё не дазваляе гэтага бачыць, – кажа дзядзька Язэп гультаю. – Робіць_ як мокрае гарыць.

8. *Адзначце сказы, у якіх параўнальны зварот выконвае ролю азначэння:* 1) На правадах сядзела ўжо некалькі ластваўчыных сем'яў, дзе і моладзь лятала, як дарослыя; 2) Хлопцы, як на варце, стаялі ля гнязда, каб не зачэпілі яго выпадкова; 3) Дзеці з вясёлым гоманам, як пчолкі, высыпалі са школы на вуліцу; 4) Хударлявы і невысокі, як хлапчук, ён паволі перастаўляў ногі; 5) Гэта былі не бярозавікі, жоўценькія, як яечкі, а чорнагаловыя, найлепшыя баравікі.

Тэкст для заданняў 9, 10:

(1) Вакол плошчы Перамогі, паабпал шырокага, святочна ўбранага праспекта, у гуллівым натоўпе стаяла багатая людзей. (2) У ціхім шолыху развяваліся сцягі. (3) Асветленыя сонцам, ярка блішчалі і звінелі медалі. (4) Калі паказаліся першыя машыны, ён адразу заўважыў штосьці незвычайнае ў абліччы ветэранаў. (5) Пілоткі старыя выцвілыя на сонцы вымытыя дажджамі сушаныя вятрамі якія зусім не пасавалі да цывільных гарнітураў і святочных сукенак ветэранаў маладзілі людзей. (6) Яны нібы вярнулі ветэранаў у тыя дні, у тыя гады, у тыя акопы, траншэі і бліндажы, што, заслоненыя часам, дыміліся цяпер далёка ад іх.

9. *Адзначце сказ, у якім адасабленне адпавядае наступнай умове: паміж азначэннем і паяснёным словам стайць выказнік.*

10. *Пастаўце неабходныя знакі прыпынку ў 5-м сказе, падкрэсліце яго на членах сказа.*

Адасобленыя члены сказа (тэставыя заданні, 8 кл.) I варыянт

1. Азначце сказы з адасобленымі дапасаванымі азначэннямі: 1) Толькі недзе далёка на ўсходзе абазначылася светласць неба, але ноч, кароткая, летняя, ужо заканчвалася; 2) Калі пад'ехалі людзі, то са здзіўленнем убачылі, што Мікітка спакойны, вясёлы, нібы з ім нічога асаблівага не здарылася; 3) Лапінкамі чырванеў чабор, угрэты і духмяны на сонцы; 4) Потым крыніца цякла новаю вузкаватаю канаваю, з роўнымі і стройнымі алешынамі, з вадой, якая пахла жалезнаю рудою; 5) Збоку ціха паплыў нізкі бераг, з балотным хмызняком і шырокімі разлівамі вады.

2. Азначце сказы, у якіх выдзеленыя азначэнні адасабляюцца: 1) Снег цягнеў, і **нудны, беспрасветны** церусіў дождж; 2) Нават **зацярушаныя снегам** сосны здаюцца нейкімі іншымі – маленькімі, прысадзістымі; 3) На другі дзень, калі бацька і маці сядзелі на канапе, да іх падбег Толя **вясёлы, шчаслівы**; 4) Не ведаю, чым кінуўся мне ў вочы томік у **цвёрдым пярэстым пераплёце**; 5) Нейкі час яны не ведалі, што рабіць, і **ашаломленыя** стаялі на мяжы.

3. Азначце сказы з адасобленымі дапаўненнямі (знакі прыпынку не пастаўлены): 1) На галінках замест лісця віселі кропелькі вады; 2) У хаце было асабліва светла; 3) Пазней нічога ўжо не было акрамя ўспышак усё таго ж агню; 4) Першым пасяленцам асабліва моладзі старыя расказвалі пра безліч гусей і качак; 5) Сёння змоўклі нават сырыя вятры доўгай восені, якія штодня надакучліва шумелі ў галлі бярозы і секлі мне ў твар кроплямі дажджу.

4. Азначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць коску: 1) Бярозка нясна пачувала волю, прастор, сонца і _ стоячы тут, сярод гэтых дрэў, ні з кім не гаварыла пра свае думкі; 2) Яны то _ гойдаючыся _ пырхаюць з дрэва на дрэва, то вылятаюць у поле; 3) Лідачка пакаштавала, скрывілася _ і, адсунуўшы ўбок талерку, пачала разглядаць малюнкi ў новым часопісе для жанчын; 4) Нарэшце ў дзверы звоняць, і _ паважна ступаючы хворымі нагамі _ маці ідзе адчыняць; 5) Ужо злазячы долу _ аступілася і _ збаяўшыся, што можа разбіць яйкі, упала.

5. Азначце сказы, у якіх выдзеленыя акалічнасці адасабляюцца: 1) Лявон плыў **не спяшаючыся**, але ўпэўнена; 2) Кожны раз **прачынаючыся** знаходзіў вачыма стрэлкі гадзінніка на заповітных рысках; 3) Я **не асабліва ўслухоўваючыся ў іх спевы** і то налічыў больш за дзясятка розных спевакоў; 4) Я не ведаю, калі ты адпачываеш: ты нават ясі **стоячы**; 5) Міколкавым сябрам надакучыла стаяць **склаўшы рукі**.

6. Азначце сказы з адасобленымі удакладняльнымі членамі: 1) Там, у Кіеве, святкаваў Уладзімір свой шлюб з Рагнедаю; 2) Мужчыны, ведаючы, што бяроза можа ўпасці, загадзя, вясною, усцягнулі барану на высокую маладую ліпу; 3) Яўген Галубовіч у гасцеўні свайго дома ў Кліўлендзе часцяком раскладваў на стала карту роднай Гомельшчыны і ўяўляў, што едзе ў цягніку; 4) Першы зборнік Я. Купалы, “Жалейка”, убачыў свет у знакамітай суполцы “Загляне сонца і ў наша аконца” ў лютым 1908 года ў Пецярбургу; 5) Жаваранак з песняю падымаўся на ўзлеску ў блакіт неба, вітаючы надыход новага дня.

Тэкст для заданняў 7, 8:

(1) Палкоўнік у адстаўцы Андрэй Сяргеевіч Кавалёў сышоў з дарогі і прысеў на бярозу, паваленую ветрам. (2) Бяроза была старая, з дуплом, вяршыня свежа бялела бяростам, а камель быў чорны. (3) Абапал дарогі раслі такія ж бярозы, старыя, роўныя па росце і таўшчыні з паваленай. (4) Стаяў дзень позняй восені ціхі сонечны крыштальна-празрысты з высокім небам чыстым паветрам. (5) Апалае лісце бяроз бязважка ляжала на густой шчотцы азіміны, усцяж усёй дарогі.

7. Азначце сказы з адасобленымі членамі.

8. Пастаўце неабходныя знакі прыпынку ў 4-м сказе, падкрэсліце яго па членах сказа.

Адасобленыя члены сказа (тэставыя заданні, 8 кл.) II варыянт

1. Азначце сказы з адасобленымі недапасаванымі азначэннямі: 1) Над вадою слаўся туманок, рэдкі, празрысты; 2) З люстэрка на Ліду зірнуў прыгожы круглы тварык з ямачкамі на шчоках, з пагардлівай усмешкай на вуснах; 3) За сталом, заваленым кнігамі, добра працавалася; 4) Ён шчасліва ўсміхнуўся майму адказу і паспешліва затупаў па вуліцы, у бітых валёнках, у ватных штанах і шапцы з ужо парэпаным чорным мехам; 5) У блакітнай сукенцы, з чырвонай стужкай у кучаравых валасах, яна нагадвала прыгожую ляльку.

2. Азначце сказы, у якіх выдзеленыя прыдаткі адасабляюцца: 1) І ім **дзецям** не трэба было хадзіць далёка па ліст, якім высцілалі печы, калі пяклі хлеб; 2) **Партызан** Сасноўскі праяўляў асаблівы клопат і цікавасць да праектавання помніка; 3) Ды і ў расійскім асяроддзі нашага земляка зразумелі і падтрымалі **як настойлівага шукальніка ўласна беларускага сэнсу ў кнізе гісторыі**; 4) І сведкай усяму гэтаму была толькі яна **дзяўчынка** і нібыта ўсё гэта адбылося дзеля яе; 5) Ганна **або Андрэйха**, як яе звалі суседзі па імені нябожчыка мужа, неахвотна і рэдка пераступала гэты звыклы абсяг.

3. Азначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца коска: 1) Нішто_ нават завіруха_ не спыніла намеру Васіля; 2) У засуху ж_ акрамя травы_ разаранья лужкі пачыналі зарастаць ваўчкамі і драсёнам; 3) Асабліва_ высокімі выглядалі яліны, хвоі, бярозы ; 4) Зрэдку пракідаліся і хвойкі, трапляліся_ нават_ кусты ядлоўцу; 5) Акрамя гэтых своеасаблівых якасцей_ ён вызначаўся багаццем светаадчування, прыгожымі пачуццямі, павучым голасам.

4. Азначце сказы, у якіх перад злучнікам (на месцы пропуску) трэба паставіць коску: 1) Прыняўшы кнігі ад вучняў_ і пусціўшы іх на летні адпачынак, Лабановіч выйшаў на двор і абышоў пасаджаныя маладыя дрэвы; 2) Але аднойчы на работу прыбегла Аня_ і, адчыніўшы дзверы ў кантору, дала знак, каб я выйшаў; 3) Васіль збіраўся яшчэ раз паспрабаваць шчасця_ ды, нічога не злавіўшы, хлопцы вярнуліся назад; 4) У той бок вёў свежы след_ і, не завітаўшы ў хату, Андрэй накіраваўся па ім; 5) Аднойчы гарачым летнім днём малы Міколка ўзяў Грышкаву вудачку_ і, сабраўшы дзясяткі два сваіх сяброў, аб'явіў ім, што павядзе іх лавіць рыбу.

5. Азначце сказы, у якіх выдзеленыя акалічнасці не адасабляюцца: 1) **Нягледзячы на ўсе неспрыяльныя ўмовы** жывуць у душы вясковай жанчыны сотні і тысячы песень; 2) Апавядае казку бабка **не спяшаючыся**, мяняе голас, а нітка прадзецца і прадзецца; 3) Ляжа ён на высокую духмяную траву, падложыць рукі пад галаву і **не адрываючыся** глядзіць у неба; 4) Палюбаваўшыся баравікамі, Лабановіч **не спяшаючыся** прыступіў да збору; 5) Перабраўшыся гады тры таму назад з вёскі, яна па-ранейшаму не можа сядзець **склаўшы рукі** і даглядае суседскага хлопчыка.

6. Азначце сказы, у якіх удакладняльныя члены адасоблены правільна: 1) Справа, за прыбярэжнай касой, віднелася невысокая града з дрэвамі і вёскай наводдаль; 2) Рэканструявалі вакзал, зрабілі тунэль, збудавалі новыя дамы там, за пуцямі, і тут, каля прывакзальнай плошчы; 3) Тут, пасля вяртання з мінскага астрога, у зацішшы родных мясцін знайшоў прытулак Я. Колас; 4) Тут, у алешніку, ён і заснуў, не чуў, як яго знайшла і перанесла ў хату маці; 5) На балоце, недалёка ад канавы рабочыя палілі агонь.

Тэкст для заданняў 7, 8:

(1) Вакол плошчы Перамогі, паабапал шырокага, святочна ўбранага праспекта, у гуллівым натоўпе стаяла багата людзей. (2) У ціхім шлолаху развяваліся сцягі. (3) Асветленыя сонцам, ярка блішчалі і звінелі медалі. (4) Калі паказаліся першыя машыны, ён адразу заўважыў штосьці незвычайнае ў абліччы ветэранаў. (5) Пілоткі старыя выцвілыя на сонцы вымытыя дажджамі сушаныя вятрамі якія зусім не пасавалі да цывільных гарнітураў і святочных сукенак ветэранаў маладзілі людзей. (6) Яны нібы вярнулі ветэранаў у тыя дні, у тыя гады, у тыя акопы, траншэі і бліндажы, што, заслоненыя часам, дыміліся цяпер далёка ад іх.

7. Азначце сказ, у якім адасабленне адпавядае наступнай умове: паміж азначэннем і паяснёным словам стаіць выказнік.

8. Пастаўце неабходныя знакі прыпынку ў 5-м сказе, падкрэсліце яго на членах сказа.